

Receptet för ett starkare finskt näringsliv finns

Låt oss satsa massivt på den förnyelse vi alla vet vi behöver. Sluta drömma om forntiden och börja drömma om framtiden.

ATT FÅ ORDNING på Finlands samhälls-ekonomi är som att rena Östersjön.

Man minns barndomens glada lekar i det klara vattnet och undrar hur allt sedan kunde gå så fel. Vattnet blev ovälkommande. Folk drog sig tillbaka och skyllde på alla andra. Det känns övermäktigt i dag att korrigera läget. Man borde ha börjat för länge sedan. Man har inte makt över alla faktorer eller aktörer.

Vad man än gör känns det som blott en droppe i världshavet. Kanske man bara måste vänja sig vid obehaglig algblomning? Är de svartvita fotografierna av muntra simmerskor i Hangö fel referensram? Kanske vårt land är fattigt och skall så förbli.

Nej, den tankemodellen, om också ytligt rationell och historiskt relevant, är felaktig när vi tänker på framtiden. Östersjön kommer att bli renare och Finlands näringsliv starkare.

FINLANDS EKONOMI är stadd i en förnyelse som i morgon kommer att ge oss det vi önskade oss redan i går. Vi borde givetvis ha inlett upprensningen tidigare. Men nu är vi där vi är. Låt oss satsa massivt på den förnyelse vi alla vet vi behöver. Sluta drömma om forntiden och börja drömma om framtiden. Lyssna till de unga som har visioner och de gamla som har genomlevt alla kriser. Be

Mårten Mickos

är företagsledare och
Finlands honorärkonsul
i San Francisco.

”Finland gillar generallister. Vi är alltid bra men nästan aldrig bäst. Om vi vill nå framgång måste vi odla specialister så vi kan bli bäst.”

de medelålders som sitter på maktens taburetter genomföra de nödvändiga förändringarna. Vi vet nog vad som borde göras.

Receptet för ett starkare finskt näringsliv finns redan. Det råder ringa oenighet i den frågan. Investera i den högteknologi som Teknologiska forskningscentralen VTT och universiteten rekommenderar. Satsa på hållbarhet, cirkulär ekonomi och energi. Gruvdrift är en stor möjlighet. Låt design florera. Investera i allt som är digitalt. Stöd uppstartsbolag. Bara kring Aalto-universitetet grundas det 100 nya bolag per år. Också om nya företag individuellt ofta misslyckas är helheten kraftigt positiv för ekonomin.

UTBILDA DUGLIGA LEDARE och fenomenala försäljare. Finland gillar generalister. Vi är alltid bra men nästan aldrig bäst. Om vi vill nå framgång måste vi odla specialister så vi kan bli bäst. Som nyttig kontrast till detta har vi den finska lagandan och förmågan att osjälviskt jobba tillsammans för att uppnå ett mål.

JUSTERA BESKATTNINGEN så det blir attraktivt att bygga nytt. Lätta på byråkrati och krångligheter. Öppna gränserna för företagssamma invandrare vare sig de kommer för några år eller för en livstid. Satsa på utbildning och attitydfostran. Pålitliga medarbetare är en värdefull resurs. Ju mer AI vi tar i bruk, desto mer behöver vi människor vi kan lita på i alla väder.

SATSA PÅ PRODUKTIVITET och kvickhet. I Finland är vi sävliga och låter processer ta tid också i näringslivet. Vi måste sluta med det. Affärsbeslut är för det mesta reversibla så det gör inget om man fattar fel beslut. Man lär sig av sina misstag. Men det gör något om man är långsam. Ingen som är långsam vinner i affärslivet.

Allt detta har sagts förut. Doktorn skrev ut vårt recept för länge sedan. Vi har bara valt att inte svälja medicinen. Finland prokrastrinerar.

Om vi verkligen och innerligen vill få näringslivet att blomstra samt samhälls-ekonomin på fötter gäller det att satsa på förnyelse. Här presenteras nu fyra angreppsmodeller av generell men samtidigt konkret natur:

- För att få något nytt måste man ge upp något gammalt.
- När oenigheten är stor hittas enigheten långt i framtiden.
- När samhällen stagnerar är det de oanpassade som förnyar dem.

- När problemet är stort är lösningen ofta liten.

Först måste politiska grupperingar och institutioner med makt öppet erkänna att det krävs uppoffringar av alla för att få ekonomin i gång igen. Alla måste bjuda till och ge avkall på något. Vi kan tyvärr inte ha samma mängd förmåner, sociala tjänster, utbildningsmöjligheter eller konstformer som förr. Vi kan inte ha samma bekymmersfria liv som vi kanske haft.

Sedan är det dags att tala om framtiden. Framtidsbilden skall läggas så långt ut i tiden att folk och folkgrupper nästan kan enas. Vad är arbetets roll om hundra år? Kommer det att finnas någon betydelsefull skillnad mellan chef och anställd?

Hur många företag kan vi tänkas ha?

Skall vi som nation ha en positiv eller negativ inverkan på planetens välbefinnande? Varifrån skall vår mat komma? Än vår energi? Var vill vi ligga digitalt om 50 eller 100 år?

HUR STOR BEFOLKNING vill vi ha och tror vi det är nyttigt eller onyttigt med mångfald? Vill vi betala mycket skatt och ha basinkomst för alla, eller kanske tvärtom låga skatter och inga skyddsnät? Tror vi att militär säkerhet blir ett mindre eller ett större tema under de kommande decennierna? Vad slags vetenskap och konst tror vi Finland kommer att idka om 100 år? Hur vill vi att livet ser ut för våra barn och deras barn och vad tror vi de kommer att behöva?

När man får visionera fritt är det lättare att enas. Det tros ofta att framtidsvisioner handlar om personliga drömmar. Visst är det till en del sant. Men ännu större roll får då vetenskapen. För att spekulera om tiden om 50 eller 100 år behövs det statistik och forskning.

Framtidsvisioner är ofta mer vetenskap-

liga än politiska debatter om saker i nuet. När vi talar om framtiden är det lättare att enas eftersom en stor del av riktlinjerna har vetenskaplig grund.

Om vi kan måla upp en framtid som många mer eller mindre enas kring blir det lättare att genomföra förnyelser just nu. Man vet varför man gör en uppoffring. Man kan se ett syfte med den ökade bördan på ens axlar.

DEN TREDJE LÖSNINGSMODELLEN handlar om de oanpassade individerna. Vi vill ofta att våra valda och utnämnda beslutsfattare skall driva på förändring och förnyelse. Men lika ofta är dessa personer satta i sina roller just för att de inte rubbar någons cirklar. Samhällets högsta höns är förvaltare, under goda omständigheter förkovrare, men nästan aldrig förnyare. De är aldrig nybyggare.

Om vi vill ha förnyelse och nybygge måste vi ge utrymme för käringarna mot strömmen. Vi bör uppmuntra dem som på de yttersta flankerna vågar sig på något som ingen tidigare gjort. Konventionsbrytare skall bejublas. Den som tar på sig skjortan avigt eller bakfram kan vara den som skapar nästa ekonomiska succé.

Den fjärde lösningsmodellen handlar om granularitet, det vill säga vidden på åtgärden. Trots sin relativa litenhet gillar Finland stora nationella projekt. Man vill att alla och allt skall vara med. Man renoverar hälsovården på en gång i hela landet. Man bygger världens största kommersiella kärnreaktor.

Men kanske det är dags att söka mindre lösningar, inte större? I verkligheten finns det redan i dag en mängd individer och grupper som jobbar på projekt som kan stärka Finlands näringsliv och ekonomi. Medan andra debatterar tillvägagångssätt är dessa personer redan ute på marknaden med

”Om vi vill ha förnyelse och nybygge måste vi ge utrymme för käringarna mot strömmen. Vi bör uppmuntra dem som på de yttersta flankerna vågar sig på något som ingen tidigare gjort. Konventionsbrytare skall bejublas.”

pilotprojekt och vågade satsningar. De är orädda problemlösare som ser misslyckanden som viktiga steg i inlärningen, inte som hinder för framsteg.

MEDAN VI VÄNTAR på att riksdagen, regeringen, arbetsmarknadsorganisationerna, pensionsförsäkringsbolagen, klubbarna och andra trögt flytande organisationer kommer, inte bara till insikt, utan också till skott gällande ekonomisk förnyelse, kan vi investera i de lösningar i mindre skala som kör på för full fart. Vi behöver inte allas välsignelse för att komma igång. Vi kan bygga nytt i en mindre miljö. När det lyckas, blir sådana projekt viktiga rollmodeller och inspirationskällor för alla andra.

Det kan tyckas att små projekt aldrig kan påverka den stora helheten, men detta är inte längre sant. I dagens automatiserade och digitaliserade värld kan små affärsinitiativ växa sig stora mycket raskt. Även en stor grupp av små initiativ är sammanräknad en stor faktor. Ju mer de små grupperna känner sig välkomna som reformatörer av samhällsekonomin, desto mer sådana små grupper kommer vi att ha.

Käärijä blev två i Eurovision 2023 med låten Cha cha cha. Foto: Lars Lundqvist

DET FINNS MER FÖRNYELSEKRAFT och sisu i det finska folket än vad som syns i dagens anemiska affärsliv. Det vore klokt att locka fram denna galet finska urkraft.

Lordi, Käärijä och Windows95man. De stryker inte alla medhårs, men de skapar uppmärksamhet och inspirerar många andra att modigt försöka sig på något oväntat. Supercell hade mod att bygga digitala spel på ett nytt sätt.

Mika Anttonen har byggt något helt unikt i energibolaget St1. Nokia var en banbrytare på 1980- och 1990-talen. Köldlabbet i Otnäs blev världsberömt på 1970-talet, och idag ser vi framstående tillväxtföretag som mätinstrumenttillverkaren Bluefors och

kvantdatortillverkaren IQM. Tove Jansson gjorde vad hon ville trots många konventioner som dikterade något annat.

Det finns flera exempel. I alla framgångshistorier är det en okonventionell person eller grupp som ursprungligen i liten skala tar sig an något oerhört ambitiöst initiativ som resten av samhället inte förstår sig på eller bryr sig om.

Dessa grupper drivs av visioner som sträcker sig långt i framtiden. De bryr sig inte om konventioner eller ett bekvämt liv. De satsar allt, blickar aldrig bakåt. Med tiden blir deras initiativ viktiga stöttepelare av den nationella ekonomin. Dessa personer är våra sannaste finländare.